

El país que volia ser modern

Enguany s'han acumulat algunes simetries cronològiques importants i fins i tot vistoses, entre les quals destaca, per descomptat, el Tricentenari. Però n'hi ha d'altres que crec que no s'han remarcat prou. Tret d'algun documental i alguna publicació estrictament acadèmica, no veig que l'inici de la Gran Guerra l'any 1914 generi grans debats. Però també hi ha la qüestió del centenari de la Mancomunitat, així com els 80 anys dels Fets d'Octubre del 1934. I una altra que ha passat completament desapercibuda, malgrat la seva importància per a Europa: el Tractat de París del 1814, on es liquida per sempre més el magma napoleònic que havia arrasat el continent. Això ens afecta més del que ens pensem, als catalans: durant un temps, Catalunya, annexionada per França, deixa de ser espanyola. En aquesta Catalunya, formada pel departament del Segre, el de Montserrat, el del Ter i el de les Boques de l'Ebre, hi havia també Fraga i Mequinensa. Deixant de banda el Tricentenari, que mereix un tractament diferenciat per moltes raons, la resta de commemoracions que acabem d'esmentar tenen una cosa en comú: remeten a diferents maneres d'entendre la modernització. No totes aquestes temptatives tenien un recorregut plausible, però: unes eren viables, i encara avui donen els seus fruits, i les altres no. Comencem per la més remota i inexplicablement oblidada.

El 1814 s'acaba amb la falsa il·lusió de substituir les velles monarquies

de l'Ancien Régime per les que vol imposar Napoleó. Les seves intencions ja tenien poc a veure amb l'esperit revolucionari del 1789 –ell s'havia fet coronar emperador el 1804– però representaven unes idees que van seduir els grans cervells d'Europa, de Beethoven a Kant, passant pels nostres propis afrancesats. En tot cas, l'objectiu era la modernització d'un món podrit. Una modernització, això sí, feta a còpia de jacobinisme, militars disfressats de figurants d'opereta i divisions territorials dibuixades amb tiralínies. Com sempre, aquesta fantasia va ensopagar amb el gran fangar en què es transforma Rússia cada tardor. Què hauria passat amb la Catalunya incorporada a l'Imperi Francès en cas que les coses li haguessin anat bé a aquell homenet nascut a Còrsega? *Je pense que aujourd'hui cet article n'au-*



FERRAN SÁEZ MATEU

FILÒSOF

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

rait été pas écrit en catalan, mais en français...

Tot just cent anys després, el 1914, començava a Europa un segon gran fangar: el de les trinxeres. Es tractava de liquidar un altre món podrit, justament el provinent del 1814, que havia gaudit d'una generosa pròrroga. L'any 1914 existien al món coses tan històrica-

ment extravagants com l'Imperi Otomà. La Turquia moderna, que no és res més que una conseqüència de la Primera Guerra Mundial, obeeix a un desig explícit de modernització, per obra de Mustafà Kemal Atatürk. Però a l'Europa central, aquella modernització va quedar escapçada en acabar la guerra per un Tractat de Versalles que condemnava Alemanya a ser una gegantina plantació de patates i cols. El procés de modernització l'inicien els nazis, que enlluenen Europa amb autopistes, gim-

nàstica i acer de bona qualitat. L'any 1936, per exemple, als Jocs Olímpic de Berlín, ja es fan les primeres emissions de televisió. Simultàniament, es prepara la més horrible de les carnisseries. És tot just aquesta associació entre tecnologia i barbàrie la que farà que Adorno i molts altres autors subratllin la part més fosca de la primera.

El començament de la Gran Guerra coincideix a Catalunya amb la formació de la Mancomunitat, que, observada amb perspectiva, és l'intent de modernització més reeixit que ha experimentat aquest país. De fet, quan s'observen amb atenció els resultats que va obtenir Prat de la Riba en relació als mitjans de què disposava, la sensació és gairebé d'incrèdula. Es tracta d'una determinada manera de fer les coses, d'un estil, que variarà radicalment al cap de vint anys, en l'Europa hiperideològica de la dècada del 1930, la de les masses histèriques que aclamen egòlatres turbulents. Sense fer gens de soroll, quasi discretament, Prat de la Riba pretenia que a cada llogarret de Catalunya hi arribés el telèfon i alguna cosa semblant a una carretera. Als anys trenta, quan es reclamava la reforma de la naturalesa humana i la implantació de la utopia, la modernització de Prat els semblava segurament una cosa irrisòria, casolana i grisota. En aquell temps, el projecte de modernització passava per una devastació prèvia, que entre un cert tipus de personal genera emocions estètiques irresistibles. Si de tot allò avui en fem un balanç honest, no calen ni comentaris.



LAMARTARILE

Napoleó volia modernitzar un món podrit; això sí, a còpia de jacobinisme i divisions territorials dibuixades amb tiralínies

La manera de fer les coses de Prat de la Riba variarà radicalment en l'Europa hiperideològica dels anys 30

Amb totes les conseqüències

◆ Si hi ha un personatge del PP que als columnistes d'opinió ens fa sentir una il·lusió especial, aquest és Carlos Floriano, vicesecretari d'organització del partit de Mariano Rajoy. Als seus quaranta-set anys, Floriano és un home que sembla més antic que el cavall d'Espartero, i que es caracteritza en les seves aparicions públiques per lluir els mateixos atributs que van fer famós el pobre animal. Floriano és un exemple perfecte de la mena de personatges que produeixen els partits polítics: no deu haver dit mai res en públic que sorgeixi de cap reflexió personal, precisament perquè se'l paga (i se'l paga bé) per no fer reflexions personals. La seva feina és repetir argumentaris de partit, sense deixar-se'n ni un punt ni una coma. I això l'amic Floriano ho fa molt bé. A més no es prodiga particularment, de manera que els columnistes d'opinió

apreciem de veres quan se'ns presenta l'ocasió de fer un Floriano.

◆ Ahir que és fresc se'ns va presentar aquesta ocasió especial. El vicesecretari Floriano va comparèixer davant la premsa per escalfar els motors de la campanya del PP per a les europees. No va decebre, precisament perquè es va limitar a acomplir un paper tan decebedor com ens té acostumats. Per boca de Floriano, vam saber que el PP amagarà fins al darrer moment el nom del seu candidat o candidata a les eleccions del 25 de maig. I això per dos motius, que Floriano no va esmentar però que són fàcils de veure: perquè d'aquesta manera desestabilitzen el PSOE (un partit amb una acusa-



SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRITOR

El que Floriano va dir ahir no sembla ben bé cap proposta sinó una amenaça

de tendència a cremar-se tot sol davant dels silencis antics i molt llargs de Mariano Rajoy) i perquè al PP tant se li'n fot la Unió Europea i tot el que hi tingui a veure, tret que en puguin treure algun rèdit immediat.

◆ Per si algú dubta del que acabem de dir, Floriano no va vacil·lar ni un moment a l'hora de presentar la gran proposta del PP per al Parlament Europeu: la unitat d'Espanya. Sorpresa. El més interessant que té per proposar el govern d'Espanya a la resta d'Europa és la unitat d'Espanya, en un exercici de metaespanyolitat francament excitant. I que Espanya mantingui la seva unitat significa, en paraules de Floriano (i, per tant, del PP) el següent: que *“los catala-*

nes seguirán siendo españolas y europeas, con todas sus consecuencias”. Amb totes les conseqüències: dit d'aquesta manera, no sembla ben bé cap proposta, sinó una amenaça. Que, de fet, és el que és.

◆ De moment, i sobretot d'ençà que governa el PP de Rajoy, les conseqüències de ser espanyol no són exactament motiu d'alegria. I les conseqüències de ser europeus, d'acord amb l'europeisme del PP (basat únicament en la pregunta *“¿Qué hay de lo mío?”*), tampoc no són allò que se'n diu engrescadores. Tal vegada, i encara que va refusar fer-ne cap valoració, quan el gran Carlos Floriano parlava de conseqüències pensava en l'homilia de Rouco, i els seus advertiments sobre una possible i nova Guerra Civil. El nacionalcatolicisme, amb totes les seves conseqüències, no s'ha acabat mai a Espanya.